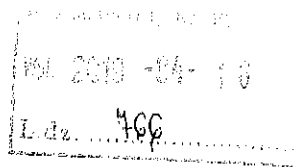

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
Biuro Upamiętniania
Walk i Męczeństwa

Warszawa, dn. 8 kwietnia 2019

BUWIII-940-63(2)/19

Urząd Miasta w Malborku
2019-04-15 09:16:28.

Szanowny Pan
Dariusz Drelich
Wojewoda Pomorski
ul. Okopowa 21/27
80-810 Gdańsk

3219/2019

OPINIA

Działając w imieniu Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – w odpowiedzi na pismo z dnia 11 stycznia 2019 r. (znak: PN-I.4131.6.2019.MK) – na podstawie ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o *zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1103) zwanej dalej „ustawą”, wyrażam opinię, iż: nazwa Szkoły Podstawowej nr 3 imienia **2 Pułku Nocnych Bombowców „Kraków”** w Malborku **jest niezgodna** z art. 1 ustawy.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 11 stycznia 2019 r. (znak: PN-I.4131.6.2019.MK) wojewoda pomorski zwrócił się do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii, czy nazwa Szkoły Podstawowej nr 3 imienia **2 Pułku Nocnych Bombowców „Kraków”** w Malborku jest zgodna z art. 1 ustawy.

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wymieniona we wskazanej nazwie formacja wojskowa symbolizuje komunizm w rozumieniu art. 1 ustawy.

Na poparcie powyższego, wskazuję co następuje:

2 Pułk Nocnych Bombowców „Kraków” powstał na podstawie rozkazu nr 001 wydanego 1 kwietnia 1944 r. przez Zygmunta Berlinga - mianowanego przez Stalina dowódcę polskich jednostek przy Armii Czerwonej. 2 Pułk Nocnych Bombowców, obok utworzonego 1 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego powstał na terenie ZSRS w Grigoriewskoje k. Moskwy i tam też, 28 maja 1944 r. został zaprzysiężony. Dowódcę, płk. Józefa Smagę, późniejszego generała-majora Armii Czerwonej po kilku miesiącach na stanowisku zastąpił mjr pilot Siemion Worobiow. Proces formowania polskich jednostek lotnictwa wojskowego na Wschodzie był oparty na sowieckich wzorcach. Wcielano do nich całe jednostki sowieckie, co spowodowało, że pod

W sierpniu 1945 r. skład osobowy Pułku uzupełniany sukcesywnie polskimi specjalistami oscylował w granicach 80 procent lotników o narodowości polskiej. W ostatnim kwartale 1945 r. Pułk realizował głównie działania szkoleniowe. Rozkazem z 28.12.1953 r. 4 Pułk Lotnictwa Szturmowego po kilku latach ponownie otrzymał nazwę „Kraków”, a w 1957 r. został przebazowany na lotnisko w Goleniowie jako 4 Pułk Lotnictwa Myśliwskiego „Kraków”. W związku z wyposażeniem Pułku w 1963 r. w myśliwce MIG-21 przyjął nazwę 2 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego i został włączony w struktury 5 Brandenburskiej Dywizji Lotnictwa Myśliwskiego. W 1967 r. otrzymał nazwę własną - 2 Pułk Lotnictwa Myśliwskiego „Kraków”. Na mocy zarządzenia szefa Sztabu Generalnego z 6.03.1971 r. 2 Pułk Lotnictwa Myśliwskiego „Kraków” w ramach reorganizacji wyłączono ze składu 3 Dywizji Lotnictwa Myśliwskiego włączając do 4 Pomorskiej Dywizji Lotnictwa Myśliwskiego. W jej składzie Pułk pozostał do chwili rozwiązania 4 Pomorskiej Dywizji Lotnictwa Myśliwskiego w grudniu 1990 r. Wówczas 2 Pułk Lotnictwa Myśliwskiego „Kraków” podporządkowano 2 Korpusowi Obrony Powietrznej.

Po rozwiązaniu Układu Warszawskiego i reorganizacji polskich sił zbrojnych przystosowywanych do struktur NATO-wskich rozkazem Dowódcy Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej z 31 grudnia 1993 r. 2 Pułk Lotnictwa Myśliwskiego „Kraków” został rozformowany.

Według art. 1 ust. 1 ustawy *nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować*. Nadto zgodnie z wykładnią językową „symbolizować” oznacza *przedstawiać coś pod postacią symbolu; być symbolem czegoś*. Z kolei „propagować” to *szerzyć, upowszechniać idee, hasła, myśli* (zob. *Słownik Języka Polskiego*, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 761, 979).

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega wątpliwości, iż nazwa Szkoły Podstawowej nr 2 im. Pułku Nocnych Bombowców „Kraków” upamiętnia formację wojskową symbolizującą komunizm w myśl ustawy.

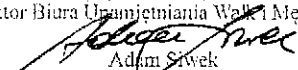
Nadmieniam, iż przedmiotowa opinia dotyczy formacji wojskowej funkcjonującej pod nazwą 2 Pułk Nocnych Bombowców „Kraków” w latach 1944-1945, utworzonej przez Zygmunta Berlinga - mianowanego przez Stalina dowódcę polskich jednostek przy Armii Czerwonej oraz składającej się w owym czasie głównie z pilotów sowieckich.

Mając powyższe na uwadze – wydano opinię jak na wstępie.

Do wiadomości

- Prof. dr hab. Mirosław Gołon
Dyrektor Oddziału Instytutu
Pamięci Narodowej w Gdańsku

- Marek Charzewski
Burmistrz Miasta Malbork

Z upoważnienia
Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej
Dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa

Adam Siwek

Sporz/wyk.: Tomasz Knop

koniec wojny lotnictwo tylko w niewielkim stopniu było polskie. Podczas organizacji 2 Pułku Nocnych Bombowców „Kraków” liczba polskich lotników stanowiła w nim jedynie 20 procent. Obok 3 eskadr bojowych utworzono oddzielną eskadrę rezerwowo-szkolną w skład której wchodziła grupa kandydatów na pilotów. Początkowo w Pułku latali jedynie piloci sowieccy, natomiast Polacy byli zazwyczaj strzelcami. W toku postępów w szkoleniu, jej członkowie mieli zastępować sowieckich oficerów. Na samolotach umieszczano szachownice jako polskie znaki rozpoznawcze, co wynikało z umowy wojskowej między dowództwami obu wojsk.

Pułk dysponował 32 dwupłatowymi samolotami Polikarpow Po-2, a jego personel stanowili niemal wyłącznie piloci sowieccy. 2 Pułk Nocnych Bombowców „Kraków”, składający się z 3 eskadr, został w czerwcu 1944 r. przebazowany na lotnisko Gostomel k. Kijowa, w sierpniu na lotnisko połowe Dys k. Lublina, a następnie na lotnisko w Woli Rowskiej koło Garwolina. 30.08.1944 r. 2 Pułk Nocnych Bombowców „Kraków” razem z 1 Pułkiem Lotnictwa Myśliwskiego „Warszawa” i sowieckim 3 Pułkiem Lotnictwa Szturmowego utworzyły 4 Mieszana Dywizję Lotniczą.

Główne zadanie Pułku stanowiło wsparcie wojsk lądowych poprzez bombardowanie wrogich wojsk w nocy w strefie taktycznej, ok. 20 km od linii frontu. Nocą z 11 na 12 września 1944 r. Pułk przystąpił do działań bojowych na warszawskiej Pradze bombardując oddziały 19 niemieckiej dywizji pancerniej w rejonie Nowego Bródna.

Operujący z sowiecką 9 Gwardyjską Dywizją Nocnych Bombowców, 2 Pułk Nocnych Bombowców „Kraków” 13 września 1944 r. rozpoczął zrzuty dla walczącej od 1 sierpnia Warszawy, kiedy wiadano już, że powstanie upadnie. Z samolotów zrzucano jednak mało wartościowe dla powstańców worki podwieszane na zamkach bombowych zwykle bez spadochronów, co potwierdza relacja podporucznika Ryszarda Zagórskiego z 2. Pułku Nocnych Bombowców „Kraków” zamieszczona w publikacji IPN przypominającej o wysiłku militarnym Polaków na wszystkich frontach drugiej wojny światowej pt. „First to Fight. Polacy na frontach II wojny światowej”: *Zrzucąłem gdzieś na Mokotowie. Warszawa już się paliła. Dymy. [...] Worki zbożowe, broń, pepesze, amunicja, rusznice ppanc. z amunicją. To jest precyzyjny sprzęt! [...] A bez spadochronów dochodziły śmieci. To była czysta propaganda! To były zrzuty tylko dlatego, żeby mógł powiedzieć Stalin Rooseveltowi, że daje pomoc!*

Podczas walk o Warszawę 2 Pułk wspierając 47 Armię Radziecką i 2 dywizję Piechoty Wojska Polskiego wykonał jedynie 107 lotów bojowych.

W styczniu 1945 r. Pułk przesunięto bliżej frontu na lotnisko w Radzyminie, następnie na lotnisko Gaj koło Sochaczewa, a 9 lutego 1945 r. na lotnisko w Bydgoszczy, skąd miał uczestniczyć w walkach o przełamanie Wału Pomorskiego. Działania Pułku były jednak mocno ograniczone ze względu na notoryczny brak paliwa, części zamiennych czy niekorzystne warunki atmosferyczne.

W marcu 1945 r. 2 Pułk przebazowano do Mirosławca, następnie na lotnisko w okolicach m. Płoty, a 14 kwietnia na lotnisko Barnówko, skąd w składzie 4. Mieszanej Dywizji Lotniczej uczestniczył w operacji berlińskiej. Następnie pułk przebazowano na lotnisko Heckelberg. Ostatnie działania bojowe 2 Pułk przeprowadził w nocy z 1 na 2 maja 1945 r. wykonując 84 loty bojowe bombardując nieprzyjaciela w okolicach Rhibow Spaatz. Dla 2 Pułku II wojna światowa zakończyła się na lotnisku Retzow. W toku działań wojennych 2 Pułk wykonał 2121 lotów bojowych nie ponosząc strat w ludziach.

Po wojnie 2 Pułk wyposażono w samoloty Ił-2 oraz przebazowano na lotnisko w Bydgoszczy, gdzie zgrupowano całą 4 Mieszana Dywizję Lotniczą. W związku z przejściem jednostki w działalność w warunkach pokojowych zgodnie z rozkazem Naczelnego Dowódcy Wojska Polskiego i Dowódcy Lotnictwa WP 2 Pułk Nocnych Bombowców „Kraków” został przeformowany na 2 Pułk Lotnictwa Szturmowego, który z kolei w styczniu 1946 r. przemianowano na 4 Szturmowy Pułk Lotniczy.